

alle forhold vedrørende barnet alt efter dets alder og modenhed. Loven indeholder en grundlæggende bestemmelse om, at barnet altid skal inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Loven indeholder ikke en aldersgrænse for, hvornår barnet skal inddrages. Børn over 10 år har adgang til at rette henvendelse til statsforvaltningen med den virkning, at statsforvaltningen har pligt til at indkalde barnets forældre til et møde om de forhold, som barnet ønsker hjælp til.

Uanset dette har den lovgivningsmæssige holdning generelt været – og er det måske stadig – at større børns medindflydelse og selvbestemmelse må fastlægges gennem speciallovgivningen, men at en generel holdningspåvirkende regel om, at barnet skal tages med i beslutningerne i takt med barnets stigende alder og udvikling, ikke egner sig til retlig regulering.

Derfor er der således indsat særlige bestemmelser i den danske lovgivning, der giver børn og unge forskellige grader af selvstændige rettigheder, i nogle tilfælde helt uden om forældremyndighedsindehaverens godkendelse. Pligterne og rettighederne, der kan følge af disse lovbestemmelser, kan opdeles i tre kategorier afhængigt af graden af selvstændighed:

- *Høringsret:* Forældremyndighedsindehaverne/myndighederne har pligt til at indhente en udtalelse fra barnet, inden de træffer afgørelsen.
- *Medbestemmelsesret:* Medbestemmelsesretten er mere vidtgående end høringsretten, idet barnets medvirken eller samtykke er nødvendig for, at forældremyndighedsindehaveren kan træffe en beslutning. Hvis der er en aldersgrænse, er den ofte sat ved enten 12 eller 15 år.
- *Selvbestemmelsesret:* Her kan barnet råde på egen hånd uden at skulle samvirke med forældremyndighedsindehaveren, samtidig med at det selv må stå til ansvar for sine handlinger. I de specialbestemmelser, der findes, er aldersgrænsen normalt 15 år.

På en række lovgivningsområder er der imidlertid alvorlige huller i sikringen af børns retsstilling, og generelt ses en vis ujævnhed og inkonsekvens på tværs af lovgivningsområderne. Der er ingen konsistens i, hvornår børn anses for at være tilstrækkelig modne til at blive hørt, til at tage del i beslutninger og til at have selvbestemmelse på tværs af lovgivningen, ligesom børn mangler mulighed for at klage over manglende høring eller inddragelse, over afgørelser, over voksnes optræden over for børnene, over kvaliteten af de voksnes arbejde, over magtanvendelse og over de fysiske rammer. Se nedenstående eksempler (der ikke er udtømmende):

- På *folkeskoleområdet* er børns kollektive rettigheder til inddragelse i f.eks. tilrettelæggelsen af undervisningen og barnets individuelle ret til at kunne klage over en afgørelse, en sanktion m.v. nærmest ikkeeksisterende.
- På *sundhedsområdet* eksisterer en vis inkonsekvens: Mens femtenårige har selvbestemmelsesret ifølge patientlovgivningen og således har ret til at modsætte sig livsforlængende behandling, kan piger mellem 15 og 17 år som hovedregel stadig ikke få abort uden forældrenes samtykke. Samtidig er det et udbredt problem, at børn ikke informeres om eller inddrages i den nødvendige behandling af dem, hvilket selvfølgelig rammer særlig hårdt, når børnene har et handicap, der kræver livslang kontakt med behandlingsvæsenet.
- På *det sociale område* skal børn, nu uden nogen nedre aldersgrænse, høres i forbindelse med særlig støtte til børn og unge (jf. lov om social service § 46, stk. 3), og i forbindelse med afgørelser kan børn over 12 år klage over en afgørelse om opholdssted med opsættende virkning, men 14-årige kan fortsat ikke klage over en beslutning om hjemtagelse fra f.eks. en plejefamilie. Samtidig er der ingen høringspligt vedrørende børn og unge med handicap i forbindelse med valg af hjælpemidler, f.eks. kørestol og andre handicapkompenserende ydelser.
- På *adoptionsområdet* har børn, der er fyldt 12 år, medbestemmelse med hensyn til, om de skal adopteres, og børn under 12 år har retten til at blive hørt. Det må antages, at børn, der er fyldt 12 år, kan klage over en afgørelse, de ikke er enige i, hvilket må antages ikke at gælde for børn under 12 år.
- For så vidt angår *indmeldelse og udmeldelse af folkekirken*, skal børn, der er fyldt 15 år, høres, men det er forældremyndighedsindehaveren, der træffer afgørelse herom. Børn under 15 år har ingen rettigheder. Det må antages, at børn, der er fyldt 15 år, kan klage over en indmeldelse eller udmeldelse, der sker mod deres vilje.
- Når det kommer til den *kommunale planlægning* er der ingen garanti for, at børn i kommunen tages med på råd, selv om det drejer sig om beslutninger, der har indflydelse på børnenes liv og hverdag, i relation til f.eks. miljøvurderinger af daginstitutioner, etablering, lukning, sammenlægning el.lign. af daginstitutioner, skoler og fritidstilbud samt etablering af legepladser, skateboardbaner, grønne områder m.v.
- Med hensyn til *diskrimination og forskelsbehandling* følger det af både børnekonventionen, den europæiske menneskerettighedskonvention og flere